

22 713

Wijziging van de Wet op de omzetbelasting 1968 (verlaging van het algemene tarief)

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET VERSLAG

Ontvangen 25 september 1992

Het verheugt mij dat ook uw Kamer bereid is mee te werken aan een snelle behandeling van het wetsvoorstel. Hierdoor kan op korte termijn een belangrijke aanzet worden gegeven tot een gematigde loonontwikkeling. Een lager btw-tarief grijpt immers direct aan bij de prijzen en biedt daarmee tegenwicht aan de oplopende inflatie. Zowel inflatiebeperking als loonmatiging zijn essentieel voor een gezond sociaal-economisch klimaat.

Het doet mij genoegen dat de leden van de CDA-fractie net als de regering op het standpunt staan dat de verlaging van het btw-tarief gunstige effecten zal sorteren. Ook zij zijn van mening dat de verlaging van het algemene btw-tarief een waardevolle bijdrage levert aan de bestrijding van de inflatie en de beheersing van de collectieve lastendruk.

Zonder af te willen doen aan de gunstige effecten die de verlaging van het algemene btw-tarief per saldo zal hebben, vragen de leden van de CDA-fractie zich af of de regering niet wat al te enthousiast is geweest in het etaleren van de zegenrijke effecten van deze verlaging. Uit de memorie van antwoord aan de Tweede Kamer kan immers worden afgeleid dat de regering verwacht dat deze btw-verlaging zowel leidt tot loonmatiging, overeenkomstig de laatste regel op blz. 2, als tot een koopkrachtverbetering, hetgeen valt af te leiden uit het gestelde in het midden van blz. 5.

De regering verwacht inderdaad dat de btw-verlaging leidt tot loonmatiging en koopkrachtverbetering. Bij het berekende koopkrachteffect van circa 1/2 procentpunt voor alle inkomenscategorieën als gevolg van een verlaging van het algemene btw-tarief met 1 procentpunt gaat het om het directe koopkrachteffect, dat optreedt door de mitigering van de inflatie. Eventuele indirecte koopkrachteffecten die kunnen optreden ten gevolge van loonmatiging (door het CPB geschat op -1/4 procentpunt) en die het genoemde koopkrachteffect weer enigszins kunnen afzwakken zijn in deze berekeningen niet meegenomen.

De leden van de PvdA-fractie stellen vast dat aan de eis van volgtijdelijkheid, als men lastenverlichting wil ruilen tegen loonmatiging, niet wordt voldaan. Zij vragen of daarmee de kans op loonmatiging niet minimaal is geworden en of de bewindspersoon nog eens een reactie wil geven op hetgeen in de Handelingen I 1991/92, blz. 824 staat vermeld, waar de Minister heeft gewezen op de eis van volgtijdelijkheid bij de ruil van lastenverlichting tegen loonmatiging.

Met het besluit tot btw-verlaging heeft de regering ondubbelzinnig aangegeven dat van haar kant een inspanning wordt geleverd om de inflatie te beperken. Daarbij moet worden bedacht dat de aankondiging van een inspanningsverplichting met betrekking tot verlaging van de btw in april jl. is gedaan in een fase waarin het CPB voorspelde dat de inflatie in 1993 verder zou oplopen en er cao's voor 1993 werden afgesloten met loonstijgingen van meer dan 5 percent. Langs deze weg – waarbij de inflatieverwachtingen in een vroeg stadium zijn getemperd – is beoogd het klimaat voor loonmatiging te verbeteren. Verwachtingen ten aanzien van de inflatie spelen immers een belangrijke rol in de loononderhandelingen. Deze inspanningsverplichting is door de regering – zoals ook aangegeven in de discussie waar de aangehaalde passage in de Handelingen verslag van doet – vervolgens meegewogen in het brede kader van de besluitvorming met betrekking tot de begroting 1993. Bij de finale besluitvorming was de regering ervan overtuigd dat de voorgenomen btw-verlaging aanzienlijk zou kunnen bijdragen aan een klimaat waarin loonkostenmatiging tot stand kan komen. Ook het advies van de SER over de wijze waarop wij ons in Nederland te zamen kunnen voorbereiden op de gevolgen van de Europese integratie, «Convergentie en overlegeconomie» (1992), speelt in deze context een belangrijke rol. Mede tegen die achtergrond, en in het licht van het brede economische en budgettaire beeld, is ten slotte tot deze maatregel besloten. De onderhandelingen voor de resterende cao's voor 1993 (voor ca. 80 percent van werknemers in de marktsector) zullen nu gevoerd worden op basis van gematigder inflatieverwachtingen (3/4 percent) dan zonder de btw-verlaging (4 1/4 percent) het geval zou zijn geweest.

De leden van de D66-fractie vragen of, en zo ja in hoeverre, de recente verandering van de dollarkoers de argumentatie van de regering beïnvloedt.

De regering is zich ervan bewust dat de vooruitzichten voor de inflatie door de scherpe koersbewegingen van de dollar thans met meer dan de gebruikelijke onzekerheden zijn omgeven. Uit het in de MEV 1993 geschetste scenario (blz. 24) blijkt de gevoeligheid van de inflatie voor de dollarkoers; een f 0,10 lagere dollarkoers in 1993 (f 1,75 in plaats van f 1,85), zou de inflatie in 1993 volgens het CPB met 0,3 procentpunt beperken. In de MEV 1993 (blz. 24 en 25) wordt aangegeven waarom het CPB in de centrale MEV-projectie ervan uitgaat dat de dollarkoers zal oplopen (conjunctureel herstel in de VS, daling rente-verschil tussen VS en Duitsland, verdwijnen van een element van onzekerheid na de verkiezingsuitslag in de VS). Tegelijkertijd wijst het CPB erop dat de marges bij de raming van de dollarkoers groot zijn.

Bij de opstelling van de begroting in de regering wat betreft de dollarkoers, de inflatie en de inkomensontwikkeling uitgegaan van dit basisbeeld van het CPB, met inachtneming van genoemde onzekerheden. Daarbij lijkt de kans dat de invoerprijsstijging in 1993 wat lager uitvalt thans groter te zijn dan dat deze hoger uitvalt. Tegen de achtergrond van de onzekerheden op monetair en economisch terrein is besloten tot een extra ombuiging van 215 mln in 1993. Deze extra ombuiging is noodzakelijk om de koopkracht van de sociale minima dooreen genomen veilig te stellen. Bij een lagere dollarkoers (conform de onzekerheidsvariant in

de MEV) zijn de getroffen maatregelen (vanwege de wat lagere inflatie) niet ten volle nodig voor koopkrachtbescherming; in dat geval kan de opbrengst van genoemde ombuiging worden aangewend om de dan optredende tegenvaller bij de aardgasbaten op te vangen. Hierbij zij opgemerkt dat de huidige dollarkoers van om en nabij f 1,70 redelijk in lijn is met de MEV-jaarraming van f 1,75 voor het jaar 1992 als geheel.

De leden van de SGP-fractie laten weten waardering te hebben voor de voorgenomen lastenverlichting. Bij de btw-verlaging als instrument om deze lastenverlichting door te geven aan de burgers plaatsen zij nog enkele kanttekeningen.

Allereerst vragen de leden van de SGP-fractie in hoeverre het wetsvoorstel voldoet aan het gecombineerde doel van inflatiebeheersing en bevordering van werkgelegenheid.

De regering beoogt met de voorgestelde verlaging van het algemene btw-tarief de prijsstijging te beperken en daarmee de inflatie af te remmen. Langs die weg tracht de regering een gunstig klimaat voor matiging van de loonkosten te scheppen om zodoende een omslag te bewerkstelligen in een ontwikkeling waarin lonen en prijzen elkaar over en weer in opwaartse richting beïnvloeden. Hiervoor is het overigens noodzakelijk dat de inspanning van de regering wordt aangevuld met een gelijkgerichte inspanning van werkgevers en werknemers in de loononderhandelingen. Een loon-prijsspiraal heeft op termijn schadelijke gevolgen voor de werkgelegenheid. Matiging van de loonkosten versterkt de concurrentiepositie van Nederland waardoor de export en daarmee de werkgelegenheid kan toenemen.

De leden van de SGP-fractie vragen voorts of er nog steeds van wordt uitgegaan dat een btw-verlaging van 1 procentpunt de inflatie met een 1/2 procentpunt zal beperken.

De regering kan deze vraag bevestigend beantwoorden. De doorberekening van het effect van een btw-verlaging op de prijzen is mede gebaseerd op de ervaringen met de btw-verlaging die per 1 januari 1989 is doorgevoerd. Volgens berekeningen van het CPB heeft de desbetreffende verlaging van het btw-tarief met 1,5 procentpunt een effect gehad op de inflatie van -3/4 procentpunt.

De leden van de SGP-fractie vragen of wordt verwacht dat de financiële ruimte voor de consument via de voorgestelde verlaging zal leiden tot een toenemende consumptie en/of tot een groter spaaroverschot.

Volgens berekeningen van het CPB zal de prijsdaling als gevolg van de btw-verlaging (ca. 1/2 procentpunt) de contractloonstijging in 1993 met ca. 1/4 procentpunt beperken. Per saldo leidt de btw-verlaging aldus tot enige koopkrachtverbetering en extra consumptieve bestedingen. De extra binnenlandse bestedingen leiden tot extra invoer zodat het overschot op de lopende rekening (het nationale spaaroverschot) wat lager wordt (ca. 0,1 procentpunt NNI). Op wat langere termijn worden deze effecten nog iets versterkt omdat de loonmatiging positief uitwerkt op de werkgelegenheid zodat ook langs die weg het besteedbaar inkomen van gezinnen verbetert en de binnenlandse bestedingen toenemen.

De leden van de SGP-fractie vragen of de grensoverschrijdende bestedingen als gevolg van dit wetsvoorstel een positief of een negatief resultaat zullen hebben.

De verlaging van het algemeen btw-tarief heeft een daling van het prijspeil in Nederland ten opzichte van dat in de overige EG-lidstaten tot gevolg. Dit wetsvoorstel zal derhalve grensoverschrijdende aankopen

door inwoners van Nederland afremmen. Tegelijkertijd worden de bestedingen binnen Nederland van met name inwoners van België en Duitsland gestimuleerd. De voorgenomen verhoging van het algemene btw-tarief in Duitsland zal deze beide effecten nog versterken.

Uit de gegevens waarover ik beschik blijkt dat naast Nederland – de leden van de SGP-fractie vragen daarnaar – alleen Portugal en Griekenland het verlaagde btw-tarief kennen voor landbouwmachines.

Deze leden vragen eveneens of het de bedoeling is de voorgestelde verhoging van het algemene tarief volledig te compenseren voor de agrarische sector. Het antwoord hierop is dat, indien landbouwwerktuigen naar het algemene tarief worden overgebracht, het zogenoemde landbouwforfait volledig zal worden aangepast aan de stijging van de voordruk die daaruit voortvloeit voor de agrarische sector, zodat de ondernemers op wie de zogenoemde landbouwregeling van toepassing is in z'n totaliteit gezien ter zake worden gecompenseerd. Wellicht ten overvloede merk ik op dat ondernemers op wie genoemde regeling niet van toepassing is de aan hen in rekening gebrachte omzetbelasting op de gebruikelijke wijze in aftrek kunnen brengen.

De leden van de SGP-fractie vragen in hoeverre de besluitvorming in Duitsland over de verhoging van het algemene btw-tarief is gevorderd.

In september is door de Bondsregeling de begroting voor het jaar 1993 ingediend. Onderdeel daarvan is het voorstel om het tarief van de omzetbelasting per 1 januari aanstaande te verhogen van 14 naar 15 percent. Thans zijn de begrotingsvoorstellen in behandeling bij de desbetreffende parlementaire commissie. In december aanstaande kan finale besluitvorming tegemoet worden gezien.

De leden van de SGP-fractie vragen of is overwogen om een aantal arbeidsintensieve sectoren onder het verlaagde tarief te brengen in plaats van het algemene tarief te verlagen.

Er is gekozen voor een verlaging van het algemene btw-tarief omdat dit direct aangrijpt bij de prijzen. Aldus kan het gecombineerde doel van inflatiebeheersing en bevordering van de werkgelegenheid het best worden bereikt. Het brengen van arbeidsintensieve sectoren onder het verlaagde tarief vormt geen reëel alternatief. De mogelijkheden ter zake zijn beperkt. De reden daarvoor is dat Nederland met ingang van 1 januari 1993 in beginsel niet langer autonoom is inzake de toe te passen btw-tarieven, maar is gehouden aan communautaire regelgeving. Tijdens de vergadering van de Ecofin-Raad van 27 juli 1992 is in EG-verband nadere overeenstemming bereikt met betrekking tot de btw-tariefharmonisatie en met name over het toepassingsgebied voor het verlaagde btw-tarief vanaf 1 januari 1993. Zo is vastgelegd dat op goederen en diensten die zijn vermeld op een door de Ecofin-Raad opgestelde limitatieve lijst een verlaagd tarief kan worden toegepast. Deze lijst heeft een facultatief karakter; toepassing van het verlaagde tarief op deze goederen en diensten is derhalve mogelijk, maar niet verplicht. Het limitatieve karakter van de lijst betekent dat de lid-staten van de EG het algemene btw-tarief moeten toepassen op goederen en diensten die niet op die lijst voorkomen. Arbeidsintensieve diensten komen als zodanig niet op die lijst voor.

De Minister van Financiën,
W. Kok